

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา แบบภาคตัดขวาง (Cross Sectional Descriptive Study) เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาเพื่อศึกษาสร้างและพัฒนาขึ้น เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งเดียวแล้วนำไปวิเคราะห์หาข้อสรุป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ บุคลากรที่เป็น ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 3,735 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น, 2552) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1.1 เกณฑ์การคัดเข้า คือ ปฏิบัติงานมาไม่น้อยกว่า 1 ปี ในช่วงระยะเวลาเก็บข้อมูล และ ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

1.2 เกณฑ์การคัดออก คือ ไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามหรือแบบสอบถาม ที่ตอบกลับ ลงข้อมูลไม่สมบูรณ์

2. ขนาดตัวอย่าง ที่ตอบแบบสอบถาม ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาหาขนาดตัวอย่าง โดยการคำนวณหาขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าเฉลี่ย กรณีทราบขนาดของประชากรได้จากสูตรของ Yamane (อ้างใน บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ, 2551, หน้า 114) ดังต่อไปนี้

เมื่อ n แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง	
N แทน	จำนวนสมาชิกประชากร	$= 3,735$ คน
e แทน	ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05	
แทนค่าในสูตร	ได้ดังต่อไปนี้	

$$n = \frac{3,735}{1 + 3,735(0.05)} = 361.30592$$

ดังนั้น ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวน 362 คน

3. วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งสมาชิกประชากร แยกตามรายชื่อโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 20 แห่ง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามโรงพยาบาลชุมชน

โรงพยาบาล	ขนาดเตียงผู้ป่วย	ประชากรทั้งหมด (คน)
ชุมแพ	120	458
กระนวน	90	239
บ้านไผ่	90	289
น้ำพอง	60	289
พล	60	276
หนองเรือ	60	196
ภูเวียง	60	218
มัญจาคีรี	60	186
เขาสวนกวาง	30	95
อุบลรัตน์	30	152
ซำสูง	30	99
บ้านฝาง	30	137
สีชมพู	30	188
ภูผาม่าน	30	100
ชนบท	30	158
พระยืน	30	118
แวงใหญ่	30	119
แวงน้อย	30	134
หนองสองห้อง	30	190
เปือยน้อย	30	94
รวม		3,735

ที่มา: งานพัฒนาศาสตร์สาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น ข้อมูล ณ ธันวาคม 2552

ขั้นตอนที่ 2 แบ่งกลุ่มโรงพยาบาลชุมชนตามขนาดเตียงรับผู้ป่วยเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. โรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียง ได้แก่ เขาสวนกวาง อุบลรัตน์ ชำสูง ชนบทบ้านฝาง สีชมพู ภูผาม่าน พระยืน แวงใหญ่ แวงน้อย หนองสองห้อง เปือยน้อย
2. โรงพยาบาลชุมชนขนาด 60 เตียง ได้แก่ น้ำพอง พล หนองเรือ ภูเวียง มัญจาคีรี
3. โรงพยาบาลชุมชนขนาด 90 เตียง ได้แก่ กระนวน บ้านไผ่
4. โรงพยาบาลชุมชนขนาด 120 เตียง ได้แก่ ชุมแพ

ขั้นตอนที่ 3 คำนวณจำนวนบุคลากรเป็น 4 กลุ่ม ให้เป็นสัดส่วน ได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามขนาดเตียงผู้ป่วย

ขนาดเตียงผู้ป่วย (เตียง)	ประชากรทั้งหมด (คน)	ขนาดตัวอย่าง
30	1584	154
60	1165	113
90	528	51
120	458	44
รวม	3735	362

ขั้นตอนที่ 4 กลุ่มด้วยการจับสลาก โรงพยาบาลมา กลุ่มละ 1 โรงพยาบาล ดังนี้

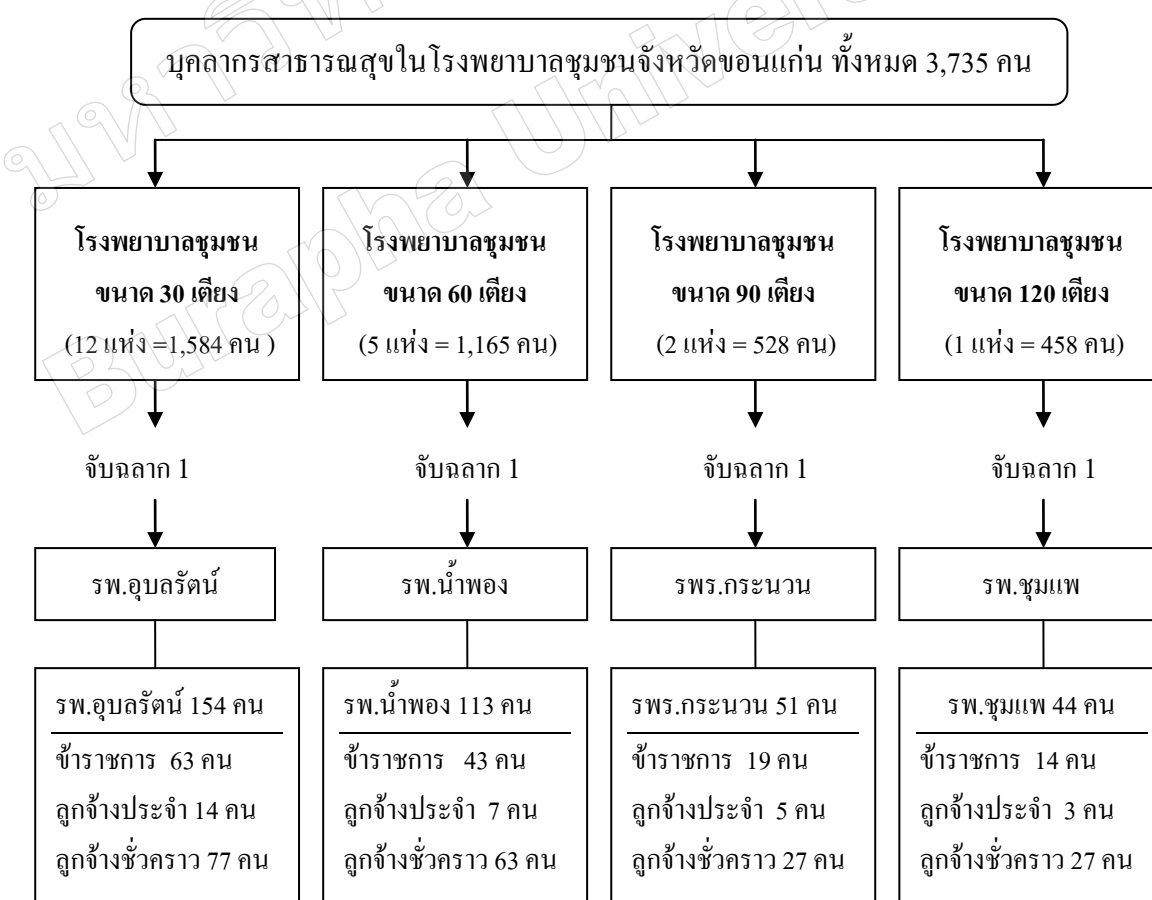
1. โรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียง ได้ โรงพยาบาลอุบลรัตน์
2. โรงพยาบาลชุมชนขนาด 60 เตียง ได้ โรงพยาบาลน้ำพอง
3. โรงพยาบาลชุมชนขนาด 90 เตียง ได้ โรงพยาบาลกระนวน
4. โรงพยาบาลชุมชนขนาด 120 เตียง ได้ โรงพยาบาลชุมแพ

ขั้นตอนที่ 5 คำนวณสัดส่วนบุคลากรจำแนกตามตำแหน่งให้เป็นสัดส่วนกัน ได้แก่
ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว ได้จำนวน 362 คน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตำแหน่ง
ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว

โรงพยาบาล ชุมชน	จำนวน ตัวอย่าง	จำนวนประชากร (คน)				จำนวนตัวอย่าง			
		ข้าราชการ	ลูกจ้าง ประจำ	ลูกจ้าง ชั่วคราว	รวม	ข้าราชการ	ลูกจ้าง ประจำ	ลูกจ้าง ชั่วคราว	รวม
ชุมแพ	44	153	34	308	495	14	3	27	44
กระนวน	51	116	30	105	251	24	6	21	51
น้ำพอง	113	118	19	172	309	43	7	63	113
อุบลรัตน์	154	66	15	81	162	63	14	77	154
รวม	362	453	98	666	1217	144	30	188	362

การศึกษาครั้งนี้จะใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 362 คน ตามรูปภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 3 การสุ่มตัวอย่างแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ของบุคลากรสาธารณสุขใน
โรงพยาบาล

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น และมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม แบบสอบถามนี้ได้สร้างขึ้นโดยการศึกษา กรอบแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงาน รวมทั้งขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อกำหนดเนื้อหา ที่จะสอบถามตามวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์ที่ใช้อย่างครอบคลุม และสร้างคำถาม คำตอบครบถ้วนตามต้องการ ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์การทำงาน บทบาทในงานปัจจุบัน ตำแหน่ง สภาพการทำงาน รายได้ มีลักษณะคำถามเป็นแบบและปิดผสมกัน จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านบริหาร ได้แก่ ลักษณะงาน มีข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่ ระบบการทำงาน มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ และวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ มีข้อคำถาม จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 4 คุณภาพชีวิตการทำงานตามแนวคิดของ วอลตัน (Walton, 1974) ได้แก่ ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ โอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและการทำงานร่วมกันสิทธิส่วนบุคคล จังหวะชีวิตโดยรวม และการคำนึงถึงความเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยผู้ศึกษาประยุกต์จาก แบบสอบถามของ Khamrat, C (2000) มีข้อคำถาม 35 ข้อ

แบบสอบถามส่วนที่ 2 - 4 ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert อ้างใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว การให้คะแนน พิจารณาจากข้อความที่มีความหมายด้านบวกและด้านลบ มีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งช่วง โดยปรับปรุงจากเกณฑ์ของ เบสท์ (Best, 1977, p.14) ดังนี้

$$\frac{\text{จำนวนข้อ X คะแนนสูงสุด} - \text{จำนวนข้อ X คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

2. การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงของเนื้อหา (Content Validity) เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้มีความเชี่ยวชาญ 3 ท่าน ดังปรากฏตามรายชื่อในภาคผนวก เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหา ความตรงตามโครงสร้าง ความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมด้านภาษา รวมทั้งเกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมายของคะแนน จากนั้นปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. การทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพ (Try Out) หลังจากตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงของแบบสอบถามแล้ว ผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับ กับบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในคำถามว่าคำตอบตรงตามที่ต้องการหรือไม่ แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 – 4 โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีรายละเอียดรายด้าน ดังนี้

ลักษณะงาน	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.8020
ระบบการทำงาน	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.7702
วัฒนธรรมองค์กร	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.8800
คุณภาพชีวิตการทำงาน	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.9269

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา แจกหนังสือขออนุญาตทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลมายังนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น

2. พบนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษารายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความอนุเคราะห์ลงนามในหนังสือขอความร่วมมือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดขอนแก่น

3. ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานวิชาการหรือผู้รับผิดชอบงานบริหารของโรงพยาบาลชุมชน ให้เป็นผู้ประสานงานในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา มอบแบบสอบถามให้ และนัดหมายขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 20 วัน

4. กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืน เมื่อครบกำหนด 20 วัน ผู้ศึกษาประสานกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของแต่ละโรงพยาบาลชุมชน เพื่อติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งจะใช้เวลาในการเก็บรวบรวมอีก 10 วัน

5. ผู้ศึกษาส่งหนังสือขอบคุณไปยังผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดขอนแก่น หลังจากได้รับแบบสอบถามคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามทั้งหมดแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนทุกข้อ และทุกชุดของแบบสอบถาม คัดเลือกเฉพาะที่ถูกต้องสมบูรณ์

กำหนดตัวแปรข้อคำถามและรหัสข้อคำตอบของทุกข้อ เพื่อประมวลผล ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงไปเครื่องคอมพิวเตอร์ตามคู่มือลงรหัสที่กำหนด สร้างเครื่องวิเคราะห์ผล ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์ในการทำงาน บทบาทในงานปัจจุบัน ตำแหน่ง สภาพการทำงาน และรายได้ ใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum)
2. ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่ ลักษณะงาน ใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)
3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่ ระบบการทำงานและวัฒนธรรมองค์การ ใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)
4. หาคความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้ Pearson Chi-Square และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

การพิทักษ์สิทธิตัวอย่าง

1. ในการตอบแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้อธิบายวัตถุประสงค์การศึกษา และขออนุญาตผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดขอนแก่น และผู้ตอบแบบสอบถามพร้อมให้ข้อมูลถึง

สิทธิต่าง ๆ แก่ผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้ สิทธิในการถอนตัวออกจากการศึกษา ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจะปกปิดเป็นความลับ

2. จะทำการเผยแพร่เป็นข้อมูลภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากร

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University